

apropa

---

cultura
una porta
a la inclusió

Qui recull la nostra veu?

CONCLUSIONS DEL GRUP DE DISCUSSIÓ:
SENSELLARISME I CULTURA

Aquest document és el recull de les conclusions del grup de discussió sobre Sensellarisme i Cultura realitzat entre els mesos de maig i juny de 2023 al Museu Etnològic i de les Cultures del Món de Barcelona.

S'ha comptat la participació de persones amb experiència de Sensellarisme i professionals de l'àmbit de les següents entitats:
Xapsll (Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar), ASSÍS
Centre d'Acollida, Càritas Diocesana Barcelona
i Fundació Arrels.

Ha estat impulsat per Apropa Cultura i el Museu Nacional d'Art de Catalunya, amb l'acompanyament de Youssef Sultan de la Cooperativa Reflexes.

CONCLUSIONS DEL GRUP DE DISCUSSIÓ SENSELLARISME I CULTURA

ÍNDEX DE CONTINGUTS

1. **INTRODUCCIÓ** | Pàgina 4
2. **EL GRUP DE DISCUSSIÓ** | Pàgina 5
3. **HIPÒTESI I RELATORIA** | Pàgina 7
4. **IDEES CLAU O CONCEPTES FORÇA** | Pàgina 10
5. **CONCLUSIONS** | Pàgina 20
6. **BIBLIOGRAFIA** | Pàgina 23

1. INTRODUCCIÓ

“¿Hasta qué punto dejamos las preguntas incómodas para el final, con el ánimo que el tiempo se agote?”

Miguel

Els teatres, auditoris, museus, festivals i altres espais culturals són intrínsecament llocs de creació, transmissió cultural i coneixement. No obstant això, moltes vegades, aquests espais són percebuts per una part significativa de la societat com a llunyans i inaccessibles, considerats simplement que “no tenen res a veure amb ells i amb elles”. Aquesta percepció és en part el resultat de l'hegemonia de polítiques culturals amb arrels eurocentristes, basades en la Il·lustració, que han mantingut, fins als nostres dies, barreres simbòliques i tangibles que perpetuen diferències i desigualtats entre iguals.

Així doncs, moltes persones i col·lectius no se senten interpel·lades ni representades i, per tant, és essencial fomentar l'existència d'espais de trobada per explorar les raons d'aquesta percepció i buscar possibles solucions. Concretament, en el context dels drets culturals i el Sensellarisme, les següents pàgines examinen les lògiques, tensions i resistències que es manifesten en aquests espais culturals i equips de treball. Aquesta recopilació no només pretén donar visibilitat a una realitat poc exposada pels mitjans de comunicació, com és la cultura no legitimada (segons Barbieri, 2020) i el Sensellarisme, sinó que també aspira a contribuir a la desarticulació de l'establishment de la comunitat tècnica i política dels equipaments culturals per excel·lència. Tot i que aquest procés ja ha estat iniciat per algunes, encara queda molt camí per recórrer en termes de reinterpretació.

Aquesta contribució s'articula a través d'una col·lecció de propostes i reflexions inspiradores que busquen impulsar aquesta revisió de lògiques limitadores i vulnerants. És rellevant destacar que aquestes propostes sorgeixen, es sostenen i s'han construït a partir de les realitats i les experiències de persones que han viscut aquesta realitat invisibilitzada. Això s'ha dut a terme a través de diverses sessions de discussió i grups focalitzats.

2. EL GRUP DE DISCUSSIÓ SENSELLARISME I CULTURA

“Com sap un equipament cultural el què necessita una persona en situació de sense llar? Li ha preguntat?”

Marisa

Apropa Cultura dedica les temporades 22/23 i 23/24 a posar l'atenció a les persones en situació de Sense Llar, i ha establert una estreta col·laboració amb la Xapsll (Xarxa d'Atenció a Persones en Situació de Sense Llar) en aquesta iniciativa.

En els primers mesos d'aquest període, es va identificar la necessitat de combatre els estigmes i prejudicis que envolten el Sensellarisme. Com a resposta a aquesta necessitat, es van realitzar formacions a Barcelona, Lleida, Tarragona i Girona dirigides als professionals dels equipaments culturals. Al mateix temps, es va posar en marxa una campanya de comunicació de sensibilització i es van organitzar trobades per generar coneixement col·lectiu, com les [Jornades d'Accessibilitat i Diversitat](#) (Sensellarisme i Cultura) que es van celebrar al MACBA al febrer de 2023, així com projeccions de pel·lícules i curtmetratges al CCCB i al Palau de la Música.

Vídeo de la campanya **La llar de totes** d'Apropa Cultura

Alhora, es va identificar una necessitat encara més profunda: donar un pas més enllà. És essencial reconèixer que les persones en situació de Sense Llar tenen una veu i agència pròpia, i és necessari escoltar les seves experiències, expectatives i desitjos en relació a la cultura. L'objectiu és preguntar directament a aquestes persones, recollir les seves veus i fer que aquestes arribin als equipaments culturals per continuar generant canvi i transformació. Aquesta aproximació posa l'èmfasi en les persones en situació de Sense Llar i en la creació d'espais inclusius i participatius.

Es genera llavors el grup de discussió de persones amb experiència en Sensellarisme del qual aquest document n'és el resultat.

Aquest recull pren el concepte del Sensellarisme des d'un enfoc de problemàtica estructural multifactorial, d'origen socioantropològic, polític i econòmic. És a dir, un punt partida on les estructures socials, polítiques i econòmiques blinden aquesta realitat en un problema individual de les persones en situació de sense llar; tot cronificant aquesta situació i enfonsant a les persones que hi transiten en una conjunció de factors que les assenyala i les arracona davant la societat en les seves diferents capes. Si ve les persones que arriben a aquesta son tan diverses com les raons que les han portat a aquest trànsit, comparteixen punts en comú. En son exemple els efectes de les crisis socioeconòmiques d'un estat de benestar en fallida o els cicles d'un sistema capitalista basat en la producció i sotmès a uns macroindicadors que no interpreten, en paraules de Carlos Taibo, (2020) la xarxa que permet l'ésser humà sobreviure en néixer, com indicadors de progrés.

És clau doncs per entendre el que ve a continuació partir d'una mirada que valida a les persones en situació de sense llar com un gruix heterogeni de la nostra societat, molt més pròxim al fals "nosaltres benestant" del que creiem, i que intenta tot i la mirada caritativa i paternalista de la societat, esquivar els efectes desafilants (Castel, 2004) d'una estructura sociopolítica basada en la gestió de la marginalitat (Sales, 2014).

Per tant i per tancar aquesta contextualització no parlarem de persones vulnerables sinó de persones vulnerades i de noves vulnerabilitats (Beck, 2020) traslladant el pes (i la responsabilitat) de la situació a un conjunt heterogeni de factors, trencant la lògica individualista pròpia d'una visió neoliberal per una visió de responsabilitat comunitària.

La llar de totes

El lema de les temporades dedicades a les persones en situació de Sense Llar

3. HIPOTÈSI I RELATORIA

“¿Quién recoge nuestra voz?”

Fran

La hipòtesi o idea central que ha impulsat aquest treball és la de posar en qüestió les barreres, ja siguin físiques o simbòliques, que es poden estar reproduint, ja sigui de manera intencionada o no, en els equipaments culturals públics que tradicionalment han estat associats a la cultura legitimada, com ara els museus, els auditoris, els teatres i altres espais singulars. Aquestes barreres podrien estar afectant especialment les persones en situació de Sense Llar i altres col·lectius socialment vulnerables.

En aquest sentit aquesta tasca ha pivotat al voltant de tres sessions dobles en format dinàmica vivencial més una sessió posterior col·loqui o discussió. Així previ als focus grups ha existit alguna dinàmica o activitat prèvia que permetés generar un marc agitador i qüestionador, però al mateix temps amable i de confiança amb l'objectiu de detectar, aterrar i compartir; interessos, necessitats i reflexions. Cal remarcar que ha estat pedra angular d'aquest procés generar des del moment zero un estadi d'aprenentatge recíproc fugint en tot moment d'un model extractivista i utilitari. És per això que s'ha posat molt èmfasi en les cures dels cossos i les escoltes verbals i no verbals.

Han participat en aquest procés 16 persones entre participants i professionals, d'entitats com Càritas, Assís i Arrels.

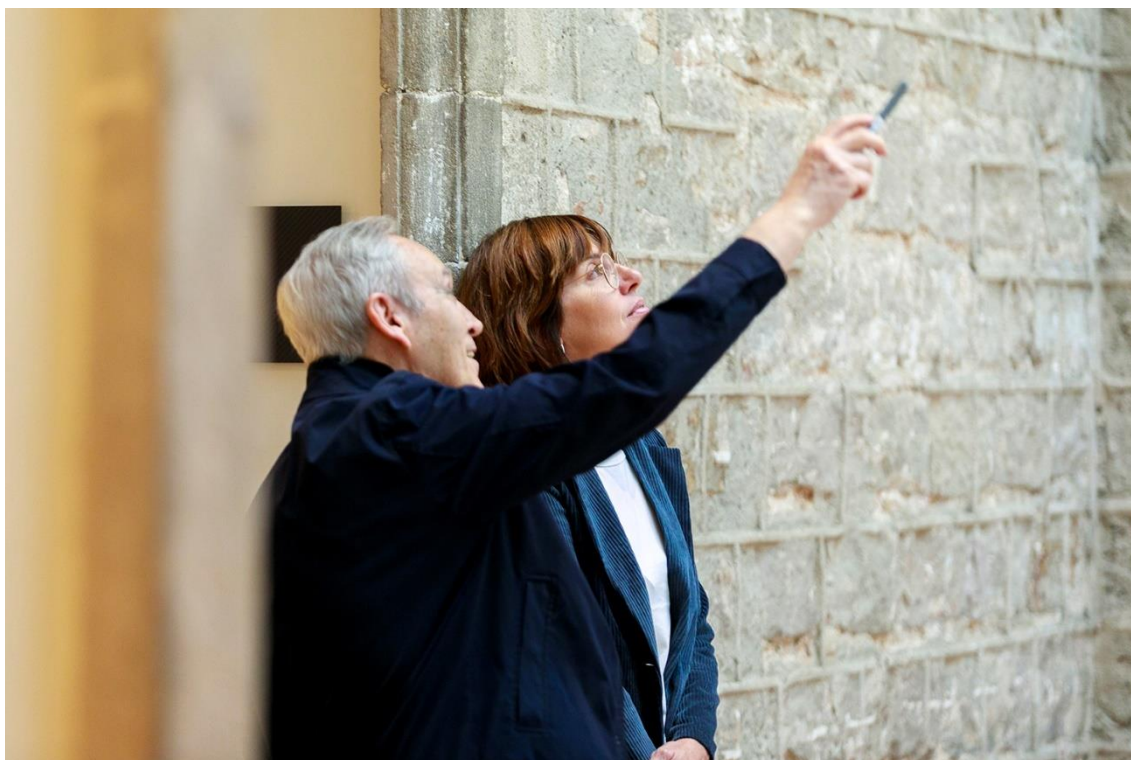
Primera sessió del grup de discussió. Fotografia de Juan Lemus

Previ a les primera sessió (D1-DC) van existir dos trobades de coneixença i explicació del projecte. La primera es va dur a terme al taller de la Fundació Arrels, on ens vam reunir totes les parts amb l'objectiu de conèixer-nos, explicar el projecte, resoldre possibles dubtes i establir de manera consensuada l'espai físic on transcorrien les sessions. De les diverses possibilitats, finalment els i les participants van optar per fer-ho al Museu Etnològic i de les Cultures del Món a la seu del Carrer Montcada de Barcelona. La segona trobada prèvia al primer focus grup, va ser al mateix Museu on el personal professional del museu ens va fer una visita guiada i personalitzada per l'espai museístic i els espais de feina on tindrien lloc els grups de discussió i algunes de les dinàmiques.

Durant els dies 10, 17 i 24 de maig es van portar a terme els 3 grups focals. L'objectiu d'aquests grups de debat va ser com s'ha explicat generar espais de construcció i diàleg entorn a com i de quina manera la cultura es relaciona i interpel·la a les persones en situació de Sensellarisme. Quines barreres existeixen en aquests espais? Quina és la perspectiva que tenen d'aquestes barreres les persones en situació de Sensellarisme? De quina manera es legitimen? Quines respostes a aquestes barreres podem trobar-hi? Quins canvis podrien mitigar aquestes vulnerabilitats? Aquestes i altres preguntes són les que es van abordar a través d'aquests grups de discussió.

Destacar que les tres trobades van ser enregistrades previ consentiment dels i les participants per al seu posteriori anàlisi amb deteniment.

Les sessions van tenir lloc al Museu Etnològic i de les Cultures del Món. A la fotografia, l'Eduard i la Maria. Fotografia de Juan Lemus.

Dia 1 – Drets Culturals

- Abordar el concepte de “participació cultural” d’una manera no restringida.
- Identificar desigualtats existents en la participació cultural.
- Reflexionar entorn a les lògiques legitimadores al voltant de la pràctica cultural.

Dia 2 – Equipament cultural Acollidor

- Observar, descriure, dibuixar, documentar aquells elements o praxis desfavorables per l’accés o participació cultural de persones en situació de Sensellarisme a equipaments tals com museus, auditoris, teatres...
- Descriure la trava explicant la raó d’aquesta
- Generar un espai de comunicació en el que apareguin propostes conciliadores amb aquest fets.

Dia 3 – Vincles i continuïtat

- Llistar una sèrie d’adjectius i actuacions susceptibles de ser incorporades als equipaments culturals.
- Deconstruir la definició d’equipament cultural i generar una nova definició a partir de les veus de les persones participants.
- Construir simbòlicament els pilars d’un espai cultural que incorpori elements facilitadors.

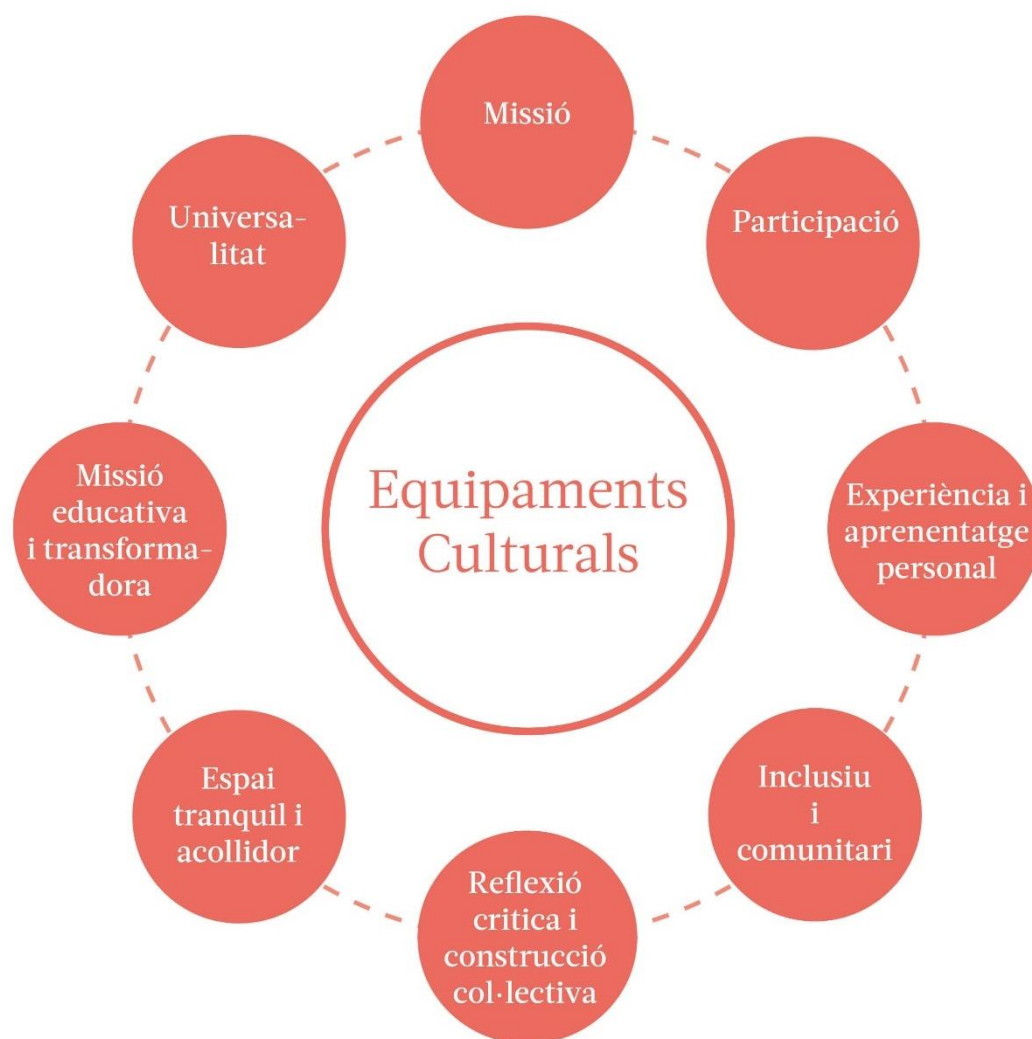

A la tercera sessió vàrem construir el nostre equipament cultural ideal

4. IDEES I CONCEPTES FORÇA

A l'hora de plantejar aquest treball es va concebre que a partir de cada grup de discussió, es podria extreure una sèrie de conclusions o idees força que permetrien generar una o unes reflexions al tema central de la sessió.

Ja es va sospitar en les primeres sessions que això no aniria així, perquè donada la gran capacitat discursiva així com la contundència i interconnexió del raonaments que sorgien fruits de les dinàmiques enllacen idees i conceptes que connectaven amb conceptes que estaven per aparèixer o bé que ja havien aparegut. En aquest i per tal de concentrar les més de 10 hores d'enregistraments es va optar per la fórmula d'entomar-ho com una sola sessió. Generant 9 agrupacions o idees força a partir de les quals es pot anar filant la veu i l'expertesa dels participants per donar resposta a la hipòtesi que es planteja.

1er | MISSIÓ DE L'EQUIPAMENT

¿Qué miedos tienen algunos espacios a transformarse?

¿Qué función tienen que cumplir las bibliotecas con relación a los derechos de personas? ¿Y los albergues?

¿Y los museos?

Miguel

Paraules clau expressades pels participants:
Contenedor, Recol·lector, Exhibidor, Punt de trobada entre cultures

Aquesta idea pretén agrupar la reflexió dels participants entorn a “què mostren els espais culturals? “de què volen ser aparadors?”

Es qüestionen fermament els equipaments culturals com espais de trànsit i no d'estada. Resulta il·lustrativa quan no inspiradora les qüestions que plantegen la Marisa, en Fran o en Miguel a la sessió D1-DC, i que es poden trobar al document “*reflexions punyents*” quan reflexiona en el marc d’una dinàmica que els situava com responsables de la presa de decisions d’un equipament públic a l’hora d’atendre les demandes culturals d’un gruix de població:

PROPOSTES:

En aquest sentit apareixen propostes en el si dels grups de discussió que responien a aquesta idea i que apareixen al document de “propostes per equipaments de persones sensellar”. Concretament les propostes 1 i 9 parlen de (1) La idea que els espais que la societat ha definit com espais d’“alta cultura” **també poden ofertar coses menys “refinades” socialment parlant**, o bé (9) La desconstrucció simbòlica de l’equipament cultural com espai de control, de vigilància, d’erudits: La mirada de les persones de recepció/taquilles cap a determinades persones, el paper del personal dels espais, la vestimenta, els codis gestuals i verbals. Aquesta visió **ha de mudar a una comunicació verbal i no verbal més de proximitat, solidària, de cures i de la no desconfiança.**

2on | INTERACCIÓ I PARTICIPACIÓ

És qüestió d'una mica de màrqueting. S'ha d'informar de les coses, que la cultura no només és als llocs culturalment elegits. Se'ns ha d'explicar que la cultura es fa.

Jordi

I si generem informació visual i simbòlica als espais que freqüentment tenen persones en situació de sense llar? Es tracta de no només voler-ho, sinó fer-ho.

Fran

Paraules clau expressades pels participants:
Gratuitat, Públic local/resident, Responsabilitat social, Promocionar, Difusió

El circuit de vida de les persones en situació de sense llar és complex, sovint es veuen sotmesos a recórrer, sense deixar espai ni forces per apropiarse dels espais que tradicionalment no comuniquen per a ells i elles. Siguem proactives en establir la comunicació, no donem per suposat que aquestes persones no estan interessades en la cultura, ho estan tant o més que qualsevol ciutadà i ciutadana.

Qui s'ha d'acostar a qui?

PROPOSTES:

En aquest sentit apareixen propostes transformades que demanaven, per exemple perquè l'equipament cultural no s'havia plantejat, difondre la publicitat a menjadors socials o perquè no podien ser els propis espais culturals on tramitar segons quines ajudes, suports o trobades.

3er | EXPERIÈNCIA I APRENTATGE PERSONAL

Yo empezaría por preguntarles, [...] de hacerles partícipes, [...], no como un rebaño de cosas que están viviendo en la calle, sino que haciendo partícipes con otras personas para, en definitiva, buscar una finalidad que puede ser que recuperen un poco de ilusión, un poco de estima, que eso se trata la vida.

Miguel

Paraules clau expressades pels participants:
Passar una estona entretinguda, sortir il·lustrat, Buscar respostes,
Interactiu, Guia, Orientador

En aquest apartat la paraula experiència no va tant lligada a la idea d'acumulació de temps, sinó com a "fet que té lloc", com quan es diu "he viscut una experiència...". Entronca aquest apartat la reflexió del dret cultural com a dret per a la realització íntegra com a ésser humà. I si el metge de capçalera ens receptés anar al museu per millorar la nostra salut mental? Per això quan parlàvem de si L'Auditori o el Teatre Nacional de Catalunya pot ajudar a trobar pau o respostes a les persones en situació de sense llar, la resposta era sí, però avui per avui és difícil.

En la mateixa línia la Rocío, una de les educadores d'Arrels, ens senyalava la importància de la diferència entre Temps Lliure i Temps Buit, aterrant la realitat del temps aturat i com espais com els que ens estem referint en aquest recull juguen un paper essencial en "activar" aquest temps buit:

Hay que distinguir entre tiempo libre y tiempo vacío [...] Yo creo que las personas que están en calle son personas que también tienen sus inquietudes y que no solamente tienen hambre y no solamente tienen frío, tienen también su necesidad de nutrirse a nivel bueno de conocimiento, de observar las cosas y tener estimulaciones.

Rocío

4art | CARÀCTER INCLUSIU i COMUNITARI

La mirada cultural i la construcció de la idea de “drets cultural” varia en relació a la por que et pot general una persona en situació de sense llar.

Jordi

Paraules clau expressades pels participants:
Espai per la comunitat, Punt de retrobament, Espai d'identitat per tothom,
Espai inter generacional.

Com representa el seu entorn més pròxim un equipament? La comunitat s'hi sent identificada? Sentir-se identificat, saber que un espai està construït literal i simbòlicament des d'una vessant inclusiva i comunitària pot arribar a generar un espai de seguretat, un lloc on sentir-se protegit. Fins a quin punt s'ha plantejat (o s'està permetent) que l'entorn modela un espai a ulls de la seva comunitat més directa?

Quan parlàvem de barreres en el si de les trobades la majoria d'elles ressaltaven el caràcter exclouent, aturador del pas que molt espais generen a l'hora de pensar-se/construir-se/programar-se sense tenir en compte els principals col·lectius que viuen al voltant.

Sovint l'elit dels llocs crea diferències massa simbòliques, crea tabús i diferències entre persones a la pràctica iguals.

Jordi i Fran

O dit d'una altra manera som excloses de la participació i del relat cultural perquè fem por, incomodem. Altrament la Rocío parlava de la frontera, de la línia, de la delimitació com espai on tenen lloc els processos que permeten reinterpretar i en aquest sentit, apareixia la qüestió on es situen els equipaments i les persones en relació a aquesta línia imaginària?

La idea de estar a la frontera com interpretador de canvis, de generar oportunitats.

Rocío

PROPOSTES:

Una de les propostes específiques que apareix en aquest grup és clara: Que els equipaments participin a les taules comunitàries i d'entorn

Participants del grup de discussió gaudint del Museu Etnològic i de les Cultures del Món

5è | REFLEXIÓ CRÍTICA I CONSTRUCCIÓ COL·LECTIVA DE RELATS

Cuidado con gestos *compartimentantes*, *guetizantes*.

Cuidado con señalar y no dar un lugar.

Miguel

Paraules clau expressades pels participants:
Equipaments culturals com a mapa, narradors de veritats,
transmissors de la veu popular, Construcció popular

Què ens explica el museu? Què o qui anem a veure al teatre? Durant el tercer dia va aparèixer una reflexió què va generar un debat intens al voltant del grup. Existia els Sensellarisme un segle enrere? I a la Grècia clàssica? I a l'edat Mitjana?

A banda de distingir entre pobresa i exclusió es va debatre entre allò que resulta patrimoniàble, allò que mereix ser explicat i entès d'una manera i com això dona resposta a moltes de les qüestions que avui ens fa relacionar-nos i haver creat una estructura social que troba en la segregació una manera de relació.

Els i les participants es preguntaven què es decideix explicar i què s'hi explica sobre el Sensellarisme als equipaments culturals? Hi té presència? En podria tenir (més)? Com fer-ho?

PROPOSTES:

Una exposició o una obra de teatre que parli sobre el Sensellarisme i que fos comentada per ells/elles. Treballar al voltant de la idea de quan apareix el fenomen, si això passava abans o no, ens podem preguntar si el sistema keynesià postfordista ha generat Sensellarisme?

6è | ESPAI TRANQUIL i ACOLLIDOR

Personas que sonrían a todas las personas y no solo a unas. La amabilidad abre muchas puertas cambia mucho. Esa es la cuestión.

Miguel

Ens és llunyana la idea “d’estar a casa” per això reconeixem i agraïm molt aquests moments. Generar una atmosfera d’acollida és essencial.

Marisa

Paraules clau expressades pels participants: Relaxació, Confortable, Acollidor, Espai amable, Ser natural, Espai terapèutic
--

Segurament la qüestió més transversal que ha aparegut al llarg de totes aquestes sessions hagi estat la idea que els equipaments culturals als que ens referim en aquestes pàgines resulten a les persones en situació de sense llar espais no acollidors, espais que els i les hi rebutgen donada la seva condició i la seva realitat. En aquest sentit han aparegut moltes referències.

La Marisa es referia al tracte humà, a les preguntes, a la benvinguda, al fet d’identificar l’espai com un lloc que t’abraça en les complexitats a les que el sistema sovint t’empeny. Entendre aquests espais també com a refugis resulta cabdal per donar cabuda a la dimensió de dret cultural.

En invierno y en verano. En verano esto está fresco. Mira que muros [...] En invierno, si está la calefacción, vienes. Por lógica a calentarte y por lógica a no pasar frío.

Fran y Juanma

Todo lo que te saque de la rutina espantosa de la situación es positivo, es positivo.

Miguel

[...] pero se trata de hacerles conocer un espacio diferente. Van a venir por el aire acondicionado, por un espacio limpio, ordenado, donde se pueden sentar, [...] nos sentamos cómodamente a charlar en esos bancos blancos.

Marisa

PROPOSTES:

- Valorar la possibilitat d'oferir algun tipus de menjar/beure, no tant com un dels àpats del dia ni com a reclam alimentari, sinó com un gest d'acollida. Un bombó, un té, una ampolla o got d'aigua. I no a un perfil en concret (estigmatització) a tothom. Pensar en el museu com espai de refugi com espai d'acollida.
- La possibilitat de tenir taquilles d'ús públic (com ja passa) i taquilles d'ús restringit per a persones que ho necessitin dins dels equipaments culturals, com ja passa a altres llocs de la geografia. En aquest sentit també s'apuntava la possibilitat de tenir rentadores i assecadores industrials per aquest ús.
- Fer una campanya de l'equipament cultural com espai de cures, de pau, de serenar, de silenci deconstruir el concepte de Sense llar = sensesostre (només). Les persones en situació de sense llar també requereixen estima, calor, menjar, cultura, relacions personals... Si tens gana, menja, si tens set veu, si tens fred entra fa calor, si estàs mullat entra que s'hi està sec, si estàs nerviós, entra que hi ha pau.

7è | MISSIÓ EDUCATIVA I TRANSFORMADORA

La idea que no s'hagi d'escollir entre anar a fer tràmits o necessitats més bàsiques i poder anar a un espai o entorn cultural.

Marisa

La cultura com a catalitzador de desigualtats culturals, com a *humanitzador* de situacions deshumanitzades.

Rocío

Paraules clau expressades pels participants: Lloc d'estudi, Ensenyament, Cultura, Orientació, Confrontació de conceptes, Fòrum
--

Els equipaments han de liderar en molts casos el canvi que la societat necessita, d'aquesta manera conceptes associats pels participants a aquesta dimensió transformadora com orientació, confrontació de conceptes i fòrum prenen sentit. Al museu, a l'auditori o al teatre s'hi va per "unes coses i no per unes altres" aquesta seria la barrera a remoure a transformar.

PROPOSTES:

Prendre consciència del dia a dia d'una persona en situació de sense llar, per conèixer les seves realitats, i poder adaptar les propostes. En aquest sentit apareixia una proposta que era no fer coincidir activitats o possibles esdeveniments amb moments crítics, com són els dies destinats a fer tràmits, o inclús que els tràmits poguessin fer-se al museu.

Tenir en compte els ritmes, temps i situacions de les persones requereix flexibilitat, adaptació i una amabilitat extra que val la pena invertir.

8è | UNIVERSALITAT

La incondicionalitat no existeix en aquest planeta, no hi ha res o pràcticament, res a canvi de res.

Eduard

Paraules clau expressades pels participants:
Igualtat d'oportunitats, Accés per a tothom, Accessibilitat universal, Gratuïtat

La principal barrera i sobre la que s'assenta gran part de tota la lògica de les altres idees o agrupacions, passa per la gratuïtat o grans descomptes d'accés d'aquests espais. Igualar l'accés sense distinció. L'accés a la cultura és un dret i és corresponsabilitat dels equipaments culturals vetllar-ne i posar-ne mitjans.

Yo he llegado a la idea más práctica y fácil... *mmmm* es que hacer unas entradas, unas tarjetitas y repartirlas en donde la gente va a desayunar y donde va a comer, en los comedores sociales.

Marisa

¿Hasta qué punto dejamos las preguntas incómodas para el final, con el ánimo que el tiempo se agote? ¿Porque no resolvemos las cuestiones difíciles al principio? ¿Y dejamos de pensar en lo que sobra?

Miguel

PROPOSTES:

- Una reserva constant (d'entrades o passes o abonaments) per aquelles que estan en situacions de complexitat social.
- Gratuïtat per a les persones en situació de sense llar.

5. CONCLUSIONS

En aquest treball, s'ha plantejat una hipòtesi que qüestiona les barreres físiques i simbòliques que reproduïxen els equipaments culturals associats a la cultura establerta i els seus efectes en les classes socials més vulnerables, especialment les persones en situació de sense llar. A partir de diverses sessions de grup de discussió, s'han generat diferents idees força que permeten generar reflexions i respostes a aquesta hipòtesi.

En primer lloc, s'ha destacat la importància de repensar la missió dels equipaments com a llocs que permetin la trobada en igualtat. Això implica qüestionar els espais i fer pivotar la idea de trànsit cap a llocs d'estada i refugi al mateix temps que es desemmascara la jerarquia cultural establerta. S'ha recollit l'èmfasi en la interacció i participació de tots els públics en aquests espais i s'ha destacat la importància de promocionar i difondre la cultura a tots els nivells socials, així com de fer una comunicació clara i acurada perquè les persones més vulnerables se sentin acollides i tinguin accés a aquests espais, apropant-se a llocs possiblement poc habituals per a elles.

També, s'ha subratllat la importància de l'experiència i l'aprenentatge personal en els equipaments culturals. S'ha recollit per tant, que aquests espais poden ser terapèutics i contribuir a millorar la salut mental, oferint un refugi i una oportunitat per activar el temps buit, que no temps lliure de les persones en situació de sense llar.

Es destaca el caràcter inclusiu i comunitari al qual haurien de pretendre els equipaments culturals, en tant que s'ha qüestionat des de les veus dels participants com representen l'entorn més proper i el més aviat poc que se senten identificades. Es destaca per tant, la importància de crear espais de seguretat i protecció, eliminant les diferències simbòliques i fomentant la participació de tothom. Cal que aquesta acció parteixi prèviament d'una reflexió crítica i d'una construcció col·lectiva i sensarista que qüestioni "el què i el com" s'explica en aquests espais. Cal cercar activament la desconstrucció d'un subjecte polític massa acostumat a ser escoltat. En altres paraules, una construcció que estigui disposada a fer preguntes incòmodes, sense respostes aparents o massa complexes.

En relació amb l'espai físic dels equipaments, s'ha destacat la importància de crear un ambient tranquil i acollidor, generant una atmosfera d'acollida i oferint un tracte humà. Fugint de les pràctiques estereotipades amb el control i la vigilància. Es proposa la possibilitat d'oferir menjars o begudes com a gestos d'acollida i convertir els espais culturals en refugis climàtics i compatibles amb necessitats bàsiques durant tot l'any.

Finalment, s'ha destacat la importància de la universalitat en l'accés als equipaments culturals. Es reconeix la no gratuïtat com a principal barrera física i simbòlica en tant que assenyalada i condiciona, es proposa per tant garantir l'accés sense distinció, així com establir mecanismes de reserva o passes per a les persones en situacions de complexitat social.

En resum, aquest treball planteja una sèrie d'idees i propostes que busquen superar les barreres físiques i simbòliques així com reconceptualitzar el significat de les noves lluites polítiques del moviment social i ciutadà (Tirado, 2009) als equipaments culturals i garantir un accés inclusiu, acollidor i transformador per a les persones en situació de sense llar.

Participants i organitzadores del Grup de Discussió Sensellarisme i Cultura en la seva darrera sessió al Museu Etnològic i de les Cultures del Món

6. BIBLIOGRAFIA

Tirado, F. (2009): Contracte, sobirania i poder: una aproximació al pensament polític. UOC.

CNT (27 de maig 2020) Encuentro digital con: CARLOS TAIBO. El colapso que viene. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=iX6cN1B4MgM&t=3s>

Sales i Campos, A. (2014) El delito de ser pobre: Una gestión neoliberal de la marginalidad.

Ulrick Beck (2002). La Sociedad del riesgo global

Hernández Gondra, I. (2012). Dins i fora dels serveis socials. Notes per a una aproximació crítica. UOC.

Pastor Puyol, M.; Pié Balaguer, A. (2012). Viure i treballar als marges. Exclusió i pobresa des dels Serveis Socials. UOC.

Salas Soneira, M. (2017). Pobreza i Serveis Socials. Una revisió a partir de les teories del decreixement. UOC.

Buxó, Maria (2023). El museu refugi (l'acollida i la participació cultural de les persones en situació de Sensellarisme als museus barcelonins). Treball de Final de Màster de la Universitat de Barcelona.